

ввезення (пересилання) на митну територію України вантажів із продуктами дозволяється тільки через призначені прикордонні інспекційні пости;

перелік продуктів (із зазначенням їх коду згідно з УКТ ЗЕД, назви та за необхідності характеристик), які підлягають державному контролю на призначених прикордонних інспекційних постах, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері безпечності й окремих показників якості харчових продуктів та у сфері ветеринарної медицини;

митне оформлення вантажів із продуктами завершується лише після пред'явлення митному органу оригіналу загального ветеринарного документа на ввезення/загального документа тощо.

Ключові слова: митні платежі, державний контроль, тарифні ставки.

Ключевые слова: таможенные платежи, государственный контроль, тарифные ставки.

Key words: customs payments, state control, tariff rates.

ДАВИДЕНКО ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загально-правових дисциплін Черкаського факультету,
кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ІНЦИДЕНТУ У КЕРЧЕНСЬКІЙ ПРОТОЦІ

25 листопада 2018 року в Керченській протоці при спробі здійснити мирний прохід через Керченську протоку були атаковані два малих броньованих артилерійських катери «Бердянськ» і «Нікополь», а також рейдовий буксир «Яни Капу» Військово-морських Сил України, які здійснювали плановий перехід з Одеси до Бердянська. Російська влада спочатку заблокувала прохід Керченською протокою, а потім військові кораблі РФ спочатку здійснили таран, а після застосували зброю, нападши на них. Кораблі були захоплені, а 24 члени екіпажу взяті в полон. Більше того, катер «Бердянськ» взагалі був обстріляний у відкритому морі а не в територіальних водах, як стверджує Росія. Генеральний штаб Збройних сил України кваліфікував дії РФ як акт збройної агресії, під час якого російська влада порушила декілька міжнародно-правових договорів [1]. У Раді безпеки Організації Об'єднаних Націй Франція, Нідерланди, Польща, Швеція і Великобританія закликали Росію звільнити українські судна та екіпажі, йдеться в спільній заяві, оприлюдненій на сайті повпреда Франції при ООН у Нью-Йорку. Рішуче засудили провокаційні дії уряду Російської Федерації проти українського флоту в Керченській протоці керівництво Європейського Союзу, НАТО, а також

Сенат США. Уряд РФ, у свою чергу, звинуватив владу України у здійсненні провокаційних дій [2].

Відповідно до міжнародного права режим судноплавства у Керченській протоці регулюється Конвенцією ООН з морського права (статті 17, 38), та договором між Україною і РФ «Про співпрацю у сфері використання Азовського моря і Керченської протоки» і Статутом ООН [3]. Зокрема, право мирного проходу протоками визначається Конвенцією ООН з морського права від 1982 року, сторонами якої є Україна і Російська Федерація. Стаття 17 дає право суднам будь-якої держави «здійснювати мирний прохід через територіальні води», а стаття 19 перераховує можливості обмеження такого проходу. Конвенція зазначає, що таке право припиняється лише в разі використання зброї і загрози територіальній цілісності прибережної держави, отже, інцидент з агресивними діями проти українських кораблів не підпадає під такі обмеження. За статтею 2 Договору між Україною і Російською Федерацією про співробітництво у сфері використання Азовського моря і Керченської протоки, військові кораблі обох країн користуються свободою судноплавства у Керченській протоці і Азовському морі, а, отже, можуть здійснювати прохід через Керченську протоку в будь-який час за умови дотримання безпеки судноплавства [4]. Також відповідно до статей 32 і 95 Конвенції з морського права військові кораблі користуються імунітетом. У будь якому випадку, якщо навіть військовий корабель порушує закони і правила прибережної держави, що стосуються проходу через територіальне море, відповідно до статті 30 Конвенції ООН прибережна країна має право вимагати негайного залишення територіальних вод військовим кораблем іншої держави, але ні в якому разі не застосовувати зброю на ураження без жодних на те підстав.

Уряд РФ спробував аргументувати свої дії по блокуванню протоки питаннями морської безпеки. За міжнародним морським правом, коли прибережна країна оголошує про закриття для судноплавства певного району моря або має іншу інформацію, що впливатиме на безпеку судноплавства у районі відповідальності, вона повинна розмістити відповідному ресурсі так зване прибережне попередження – ПРИП (Sea warning). Російською Федерацією ПРИП щодо закриття району входу до Керченської протоки зі сторони Чорного моря був розміщений на офіційному веб-ресурсі (Кадіс, Іспанія) лише об 11.40 25.11.2018, тобто фактично після заходу корабельної групи ВМС ЗС України до Керченської протоки [3].

Ще одним важливим доказом неправомірності дій Росії є позиція міжнародної спільноти стосовно правового статусу Кримського півострову та прибережних морських вод. Відповідно до міжнародного права, в першу чергу основоположного Статуту ООН, Крим є частиною України. ООН підтримала територіальну цілісність України і визнала референдум у Криму нелегітимним, ухваливши спеціальну резолюцію [5]. Таким чином Росія не може стверджувати, що Україна посягала на її територію. По-друге, навіть припустивши тимчасовий контроль РФ над

цими територіями, відповідно до Договору між Україною і Росією про співпрацю в сфері використання Азовського моря і Керченської протоки, Україна має право мирно користуватися цими водами.

Враховуючи статус кораблів, дії РФ за національним правом можна кваліфікувати згідно ст.1 Закону України «Про оборону України» як акт збройної агресії (застосування іншою державою збройної сили проти України). Таким же чином можна дати правову оцінку міжнародному інциденту у Керченській протоці і відповідно до статті 3 Резолюції № 3314 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року (напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили, або морські і повітряні флоти іншої держави) [1].

Великою правовою проблемою є правовий статус затриманих українських моряків як військовополонених, що заперечується урядом Росії. Між Україною та РФ існує правовий режим міжнародного збройного конфлікту, який пов'язаний з незаконною окупацією Криму. Окупація за міжнародним правом – це тимчасовий стан, який не означає переходу суверенітету на територію. Окупація – це єдиний правовий стан, який визнається збройним конфліктом навіть за умови відсутності збройного спротиву. Таким чином, з 2014 року на сухопутній та морській території півострову застосовується правовий режим збройного конфлікту, а, отже, діють норми міжнародного гуманітарного права. Таким чином, дії російської влади по відношенню до затриманих моряків підпадають під положення третьої женецької конвенції, яка регулює поведінку з військовополоненими.

Підсумовуючи викладене, Україні в будь-якому разі важливо вести наступальну політику на дипломатичному та юридичному напрямках та вимагати від Росії дотримуватися своїх зобов'язань за міжнародним правом. Незважаючи на обмеженість засобів міжнародно-правового впливу на Росію, нашій державі слід продовжувати ініційований раніше Україною на підставі Конвенції 1982 року процес розгляду спору щодо прибережних вод навколо Криму та Керченської протоки у Міжнародний трибунал з морського права, навіть не зважаючи на спротив РФ. Щодо долі захоплених під час інциденту моряків Україна має продовжувати звернення до Європейського суду з прав людини з тим, щоб ця структура відреагувала на ситуацію щодо захоплення моряків, юридичних підстав їхнього утримання; місця їхнього утримання; спричинених поранень; наданої медичної допомоги на підставі вимог Європейської конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод. Що ж до пропозицій про денонсацію існуючих двосторонніх договорів з РФ, то вочевидь це є передчасним. Адже договір 2003 року, незважаючи на його недоліки, на сьогодні не вичерпав повністю свого потенціалу. Навіть якщо в односторонньому порядку Україна спробує денонсувати договір, це не означає, що таку денонсацію визнає російська сторона. Незважаючи на існуючі недоліки міжнародно-правових механізмів, вони мають бути використані для захисту правових позицій України, які з точки зору міжнародного права є цілком правомірними.

Список використаної літератури:

1. Заява Генерального штабу ЗСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/news/2018/11/26/normi-mizhnarodnogo-prava>
2. Resolution Condemning Russia's provocative actions in the Kerch Strait against the Ukrainian navy. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ronjohnson.senate.gov/public/_cache/files/92f3cc95-8233-47e8-8846-2c401e516819/dav18h28.pdf
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй по морському праву // Відомості Верховної Ради. – 1999. N 31, ст. 254.
4. Договір між Україною та Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки // Відомості Верховної Ради. – 2004. N 12, ст. 32.
5. Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014 [without reference to a Main Committee (A/68/L.39 and Add.1)] 68/262. Territorial integrity of Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/262

Ключові слова: міжнародно-правовий статус Керченської протоки, територіальне море, міжнародно-правовий спір, Міжнародний трибунал з морського права, Європейський суд з прав людини.

Ключевые слова: международно-правовой статус Керченского пролива, территориальное море, международно-правовой спор, Международный трибунал по морскому праву, Европейский суд по правам человека.

Key words: legal status of Kerch strait, territorial sea, international dispute, International Tribunal for the Law of the Sea, European Court on Human Rights.

КАРПЕНКО ГАННА ЛЕОНІДІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права,
кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИСДИКЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ МИТНИЦІ УКРАЇНИ

Митна юрисдикція займає особливе місце в структурі державної юрисдикції. Загальне визначення терміну «юрисдикція» [лат. Jurisdiction, від (juris) – право + dico проголошую] розуміється як коло питань, що відносяться до ведення держави або державної установи [1]. Тому від правильного визначення кола юрисдикційних повноважень того чи іншого органу та його структурних підрозділів в значній мірі залежить ефективність роботи цього органу (його підрозділів). Особливо це стосується таких суб'єктів, які свої юрисдикційні повноваження здійснюють шляхом застосування примусу (примусових засобів, заходів та методів).

До числа цих державних структур належить митниця, повноваженням якої є застосування засобів примусового характеру. Тому від об'єктивного та обумовленого визначення юрисдикційних повнова-